

A bölcsesség otthon: férj és feleség

Lekció: 1Pét. 3.1-9

Textus: Péld5.15-23, 2.16-1, 14.1, 21.9, 21.19, 12.4, 11.22, 18.22, 19.14, 30.18-19
2013. okt. 20.

A bölcsesség – otthon. Mit tanít a Példabeszédek könyve a bölcs életről a családi kapcsolatokban? Hogyan élünk bölcsen ott, ahol a leginkább önmagunk vagyunk, ahol a legkevésbé tudunk más képet mutatni, mint a valóság? Valamint ott, ahol a leginkább vágyjuk a békességet, az elfogadást, a szeretetet, és ahol a legfájdalmasabb, amikor zsákutcába jutnak a kapcsolatok. A mai napon a férj-feleség kapcsolatot vizsgáljuk. Először azt lássuk, hogy mit tanít a Példabeszédek könyve a házasság működéséről, majd azt, hogy hogyan találhatunk jó társat. Mielőtt ebbe belevágnék, két előzetes megjegyzést szükséges tenni. Az első, hogy amikor a bölcsességirodalom férfi és nő kapcsolatára vonatkozó tanítását vizsgáljuk, mindez nem választható el attól, amit az Isten szerinti bölcsesség az élet számos más kérdéséről mond. Ha valaki bolond - a kapcsolatában is bolond. Ha valaki irigy, vagy lusta, vagy nem tudja kezelni az indulatait, nincs benne alázat, akkor nem szigorúan vett férfi-női problémái lesznek a párkapcsolatában, de mégis nehéz helyzetben fogja találni magát. A párkapcsolatban az a félrevezető, hogy a saját bolondságunkat nagyon könnyen a másik tökéletlenségére fogjuk. A másik megjegyzés, hogy – amint már többször elhangzott – a Példabeszédek könyve elsősorban fiatal fiúkat szólít meg, és ezért sok kérdést a férfiak szempontjából láttat. Még mielőtt valaki felháborodik, hogy pl. miért csak a „zsémbes asszonyról” olvasunk, de nem hallunk mondást a férfiak gyengeségeiről, ne tévesszük szem elől, hogy dehogynem – csak nem a párkapcsolatra vonatkozó bölcsmondásokban. Hányszor olvasunk a bolond fiúról? – és egyszer sem a bolond lányról. Vajon a lányokra nem vonatkozik mindez? Dehogynem, érezzük, tudjuk jól, még akkor is, ha nem így fogalmazták meg a bölcs mondásokat.

I. A házasság működése

Mi szükséges ahhoz, hogy jól működjön férfi és nő kapcsolata? Természetesen erről a kérdéstről könyveket írtak tele, és elhangzott már minden és mindennek az ellenkezője. És ha valaki azt mondaná, hogy ez a kérdés megválaszolhatatlan, egyetérték vele. Nem hiszem, hogy pontos receptet lehet adni, és ha azt mindenki betartja, garantáltan jó lesz a főztje, azaz a kapcsolata. Nem is gondolom, hogy teljes és kimerítő választ adok ma erre a kérdésre. De szeretném átadni azt a néhány gondolatot, amelyről a Példabeszédek könyve egyértelműen szól. Mi szükséges ahhoz, hogy férfi és nő kapcsolata jól működjön? A válaszok: helyén kezelt szexualitás, bensőséges barátság, jól menedzselt otthon, konfliktusok kezelése, valamint szövetséges kapcsolat. Mindezek önmagukban is felöllelhetnék egy-egy teljes igehirdetés témáját, ezért csak a fő hangsúlyokat érintem.

Helyén kezelt szexualitás. Ha valaki megkérdezné, hogy miért éppen ezzel a kérdéssel kezdem, a következő válaszokat adnám. Először, mert a Példabeszédek első kilenc fejezetében meghatározó módon jelenik meg a szexualitás témája, mégpedig a

házasságtöréstől valamint a prostituáltaktól való óvás kontextusában. Ne feledjük, ifjakkal ír, és mi érdeklő az ifjakat? Másodszor, azért ezzel kezdem, mert amikor férfi nő kapcsolat szóba kerül, a mai világ is szinte azonnal és kizárólag a szexre gondol. Sőt, nő és férfi kapcsolata ma a szexualitással kezdődik, és minden egyéb csak utána következik (ha következik). Egyre inkább egy-dimenzióssá válik a két nem kapcsolata, és ez az egyetlen, mindent uraló és mást elsekélyesítő dimenzió a testi oldal. A Példabeszédek könyve válasza erre nem az, hogy hanyagolja, leértékeli a szexet, sőt, olyan pozitívan beszél róla, amennyire csak lehet: *„Legyen forrásod áldott, és örülj ifjúkorodban elvett feleségednek. Szerelmes szarvasünő és kedves őzike ő, keblei gyönyörködtetnek mindenkor, szerelmétől mindig mámoros leszel. Miért mámorosodnál meg, fiam, a más asszonyától, miért ölelnéd idegen asszony keblét?”* És miközben hihetetlenül nyíltan beszél a szex gyönyörűségéről (megmámorosít), szókimondóan és bátran kiáll amellett, hogy ezt „ifjúkorod feleségével” (ifjúkorod férjével – nyugodtan hozzátehető) élheted meg. *„A magad kútjából igyál vizet, és csörgedező vizet a magad forrásából! Ne folyjanak forrásaid az utcára, és patakjaid a terekre! Egyedül tiéd legyenek, ne oszd meg másokkal!”* Azt mondtuk, a jól működő férfi és nő kapcsolat egyik feltétele a helyén kezelt szex. És mit jelent ez? Egyrészt, hogy fontos; nagyon magas a mérce, amit ez a költői-erotikus nyelv felállít. Másrészt éppen azért, mert ez ilyen nagy ajándék, óvja és védi az ifjút, hogy ne szórja szét forrásait, a maga kútjából igyon vizet. Egy valakinek tartsa mindezt, egy valakivel élje meg ezt a csodát – mert így tartja Istentől való helyén a szexet. Az Istentől rendelt helyén örömmel megélt szex alapvető férfi és nő házasságának működéséhez.

Bensőséges barátság. Ahhoz, hogy férfi és nő kapcsolata működjön, társaknak, barátoknak kell lenniük. Így óvja a bölcs az ifjakat: *„De a bölcsesség megment a más asszonyától, a hízogó szavú idegen nőtől, aki elhagyja ifjúkorának társát, és megfélekedzik az Isten előtt kötött szövetségről.”* „Ifjúkorának társa” – a kifejezés a legközelebbi barátokra vonatkozik, a „társ” a bizalmas jóbarát. Olyan személyről van szó, aki mindvégig közösségben van a másikkal, akik együtt járnak egy úton, ezért társak. Sokakban él, és ma gyakran népszerűsítenek egy olyan képet, amely szerint férfi és nő házastársi kapcsolata, amely egy életen át tartott, igazából csak gazdasági és társadalmi, esetleg gyermeknevelési szempontból volt fontos korábban, de az ember a maga szórakozását, örömét (akár szexuális értelemben, akár barátságra nézve) nem a feleségével élte meg. Ez a gondolat ma erős kritikaként nyilvánul meg az egy férfi és egy nő egy életre szóló elköteleződésével, a házassággal szemben. De nem ez a Példabeszédek elképzelése. Amint a feleséggel való kapcsolatban látja a szexualitás helyét, hasonlóan a házastársakat láttatja úgy, mint akik legjobb barátai egymásnak. Együtt járnak az élet útját, és ez nemcsak a testi kapcsolatra vonatkozik, nemcsak gazdasági-gyermeknevelési közösség (az is), hanem barátság is. Ez azt jelenti, hogy van közös érdeklődésük, hasonlóan látnak dolgokat a világból, szeretnek időt tölteni együtt, tudnak beszélgetni sok mindenről – nemcsak a munkájukról és gyerekekről, számíthatnak egymásra és képesek támogatni egymást abban, ahogy kibontakoznak ajándékaik. Ebben az értelemben férj és feleség egymás mellett állnak, egy irányba tekintenek, és jól érzik magukat ebben a közösségben.

Jól menedzselt otthon. *„Az asszonyi bölcsesség építi a házat, a bolondság pedig a maga kezével rombolja le.”* A Példabeszédek könyve egy teljes fejezetet, ráadásul a könyv záró fejezetét szenteli az ún. „derék asszony dicséretének”, ami ennek a

bölcsmondásnak részletes kifejtését adja. Mivel korábban egy teljes igehirdetést szenteltünk ennek a témának, most csak azt hangsúlyozom, amit ez a vers állít. Az „asszonyi bölcsesség építi a házat” a család stabilitására mutat. Férj és feleség kapcsolatában mindkettőnek szerepe van abban, hogy hogyan formálódik a család a családi kapcsolatokban, a gazdasági eredményekben, érzelmi és spirituális értelemben. Újra hangsúlyozom, hogy miközben itt az asszony nevezetik néven, az egész Példabeszédek könyvéből nyilvánvaló, hogy a férfi is felelős mindezekért. A jól működő házassághoz működőképes menedzselés tartozik, aminek része a munkamegosztás, a pénzbeosztás, a gyermekek nevelése, a közös döntések megszületése, a továbbtanulás kérdései... és végtelen mennyiségű ügy. A házastársaknak nem elégséges testi harmóniát megélni, barátságban lenni, meg kell tanulniuk az ügyeket is jól intézni. Ez nem minden, de enélkül nem megy semmi!

Konfliktusok időben történő kezelése. Konfliktus minden kapcsolatban van. De ha a felek nem tudják rendezni időben, elviselhetetlen helyzet áll elő: „*Jobb a tető sarkán lakni, mint zsémbes asszonnyal együtt a házban*”, valamint: „*Jobb a puszta földjén lakni, mint zsémbes és bosszús asszonnyal.*” Egy másik mondás a szüntelenül csepegő háztetőhöz hasonlítja a zsémbes asszonyt... (19.13) Ahogyan csepeg a víz, folyamatosan, kitartóan, elviselhetetlenül – úgy árad az elégedetlenség, a panasz, a perlekedés a zsémbes asszonyból, folyamatosan, kitartóan, elviselhetetlenül... Ennél még a háztető sarkán is jobb, vagy akár a puszta földön is. Képzeld el a menekülő férfit, aki ott gubbaszt a háztető sarkán, kiteve az elemeknek... mint egy madár egy romba dőlt ház tetején. Tudjátok, hol van ez a hely ma? Pl. a kocsmákban, ahol ott gubbasztanak, mert nem bírják, ami otthon várja őket. Vagy a soha véget nem érő benmaradásokban, mert az otthoni panaszáradatnál még a munkahelyen is jobb. Még mielőtt megkapnám a magamét, hadd mondjam, én is tudom: a zsémbes asszony legtöbbször nem a semmiből születik. Hanem éppen mindannak a hiányából, amiről eddig beszéltünk: helyén kezelt szexualitás, bensőséges barátság, közös teherhordozás... Lehet, hogy a férfi gubbaszt a tető szélén, önmagát sajnálva, de talán neki is köze van ehhez. Olyan szépen írja Péter apostol: „*Ti férfiak ... megértően éljeteztek együtt feleségetekkel, mint a gyengébb féllal, adjátok meg nekik a tiszteletet mint örökös társaitoknak az élet kegyelmében...*” (1Pét. 3.7) Miért mondtam, hogy a konfliktusok időben történő kezelése szükséges ahhoz, hogy férfi és nő kapcsolata jól működjön? Azért, mert az itt leírt helyzet éppen annak következményeként áll elő, hogy nem rendezik a hiányaikat, tuskéiket, nehezteléseiket a felek. Ebből lesz a visszahúzódó, magába záródó férfi, és folyamatosan panaszt árasztó asszony. És minél több a panasz, annál jobban kivonul az életből a férfi, és minél inkább kivonul a férfi, annál több az elégedetlenség és a panasz. És minél rosszabb a helyzet, annál szótlanabb a férfi, és minél szótlanabb a férfi, annál bőbeszédűbb a nő (mert ő nő!)... Árad a víz a tetőről a házba, a férfi meg csak gubbaszt elázva, egyre kijjebb húzódva... A barátok elég bölcsek ahhoz, hogy idejében rendezik a konfliktusokat!

Szövetséges kapcsolat. Talán az előzőek után ez a pont - mint a működőképes férfi nő kapcsolat alapja – meglepő, hiszen nem tűnik gyakorlatinak. Mégis, férfi és nő kapcsolatának a Biblia szerint a szövetség az alapja, a kerete, a megtartó ereje. A Példabeszédek könyve is úgy utal a házasságra, mint szövetségre, amikor a házasságtörőről azt mondja, hogy elfeledkezik az Isten előtt kötött szövetségről (2.17). Mi a szövetség? A szövetség, mint kapcsolat, jobban kötelez, mint egy szerelmi

kapcsolat... Törvényes. Szerződésen, ígéreten alapszik. Ugyanakkor a szövetség, mint kapcsolat, sokkal melegebb, szeretőbb, mint egy pusztán törvény által szabályozott kapcsolat, mint egy szerződés. Miközben a mai kultúra férfi és nő kapcsolatát a meglévő érzésekre építi (és ezért tart, ameddig tart), a szövetséges kapcsolat, a házasság nem pusztán érzelmre épül, hanem ígéretet, szerződést is magába foglal. Akármi történik, én veled leszek, a tiéd leszek. Ugyanakkor ez nem egy érdekekre épülő szerződés, amelynek célja például két család befolyásának növelése, hanem benne él a szeretet, szerelem tüze. Annyira így van, hogy éppen a szerződéses keret az, ami védett helyet biztosít a bensőségességnek, a testi-lelki kitárulkozásnak és önátadásnak. Ugyanakkor ez a keret ad lehetőséget a konfliktusok kimondásának is, hiszen az ígéret, amit egymásnak tettünk, elhordozza azt is, ha tisztáznunk kell dolgokat. Nem félünk felhozni, kimondani, hiszen tudjuk, hogy ennek a következtében nem fog a másik kisétálni az életünkből. Férfi és nő kapcsolata ebben a szövetséges keretben, a törvényes, kizárólagos, halálíg tartó házasságban működik a legjobban.

II. Hogyan találhatunk jó társat?

Amennyiben a Példabeszédek bölcsmondása fiatal férfiakra íródott, ez a kérdés ott van számos mondás háttérében, még akkor is, ha nem direkt módon jelenik meg. Lássuk először a választás tétjét: „*A derék asszony urának koronája, de mint a csontszú, olyan a szégyentelen.*” A bölcsmondás jelentése, hogy a férj büszke feleségére, annak jellege, munkája, rátermettsége következtében. A szégyentelen asszony olyan, mint a csontszú – annyi fájdalmat, nyomorúságot okoz, hogy az belülről rág, felemészt. Helyezzünk ide egy másik mondást: „*Mint disznó orrában az aranykarika, olyan a szép asszony, ha nincs jó ízlése.*” Ez megrázó. Az aranykarika, aranygyűrű, egy szépen megmunkált értékes ékszer – a disznó orrában, amely a trágyát túrja. Hogy jön az a kettő össze egy mondatban, egy képben!? Mit mond ez? A „jó ízlés”, azaz a belátás, megfontoltság, körültekintés nélküli szépség nem sokat ér... Van olyan magyarázó, aki szerint a bölcsmondás arról szól, hogy a férfi, aki gyönyörű, ámde oktalan és bolond nőt vesz el, magát teszi bolonddá azzal, hogy ezt az oktalan teremtetést hordozza. A képben ő a disznó, az asszony az aranygyűrű. A derék asszony urának koronája, de az oktalan, üresfejű akkor sem lesz több mint disznó orrában az aranykarika, ha gyönyörű. Mindezzel a Példabeszédek könyve semmiképpen sem keveredik bele olcsó moralizálásba, hogy a szépség nem számít, stb. Ugyanakkor felteszi, nekünk szegezi a kérdést: olyan nőt keresel, akire tudod, hogy majd büszke lehetsz, vagy csak addig látsz, ameddig a nő szépsége le nem vett a lábadról? Mit keresel, hogyan keresel, hogyan nézel, hogyan ismerkedsz... számtalan kérdés fakad ebből.

Hogyan találhatunk jó társat? Hogyan értékelhetjük a meglévő társat? Van a Példabeszédek bölcsességének egy végső állítása, summája: „*A ház és a vagyon apai örökség, de az ÚRtól van az okos feleség.*” Valamint: „*Aki jó feleséget talált, kincset talált, és elnyerte az ÚR jóakarátát.*” A jó feleség, - és bátran tegyük hozzá, a jó férj – ajándék Istentől. A ház és a vagyon, mint örökség tervezhető – de a jó házastárs végső értelemben nem tervezhető. A ház és a vagyon értékes, de az igazi kincs a jó házastárs. Fontos, hogy bölcs légy, nem mindegy, hogy mit tartasz szemeid előtt, hogyan

választasz, de a jól működő házasság végül is ajándék, az Úr ajándéka. Mi következik ebből? Imádság. Hálaadás, szüntelen, örömteli, el nem múló hála az Úrnak a jól működő házasságért. Köszönd meg, és ezt a köszönetet, hálát a társad felé is fejezd ki. Hiszen ez a legnagyobb ajándék az életedben... nagyobb, mint örökség, vagyon, ház, karrier, teljesítmény, népszerűség... Isten ajándéka a társad. Valamint imádság fakad ebből annak a szívében is, aki keresi a párját. Olyan imádság, ami nem csak arra koncentrál, hogy szüntesd már meg végre a magányomat, hanem amelyben azzal várod az Úrtól a társat, hogy tudod, mennyire rászorulsz az ő jóakarására. Miért? Azért, mert enélkül az imádság nélkül minden adott arra, hogy végleg elszúrd a keresést és a választást, hiszen csak a saját szükségedre, csak a saját hiányodra koncentrálsz. De amennyiben tudod, hogy *„aki jó feleséget talált, kincset talált, és elnyerte az ÚR jóakarátát,”* akkor ebben az imádságban az egész keresést és várakozást adod át Istennek. Amint ez az átadás történik, egyre inkább kikerülsz abból az „imádságból”, amelyben önsajnálattal, valamint Isten iránti neheztelés vezet, és egyre inkább valóban rábízod magad, társad, jövőd. Imádságra hívja ez a szülőket is: a második legfontosabb imádság a gyermekedért miközben felnő, hogy Istentől való társa legyen (az első az, hogy megismerje Jézust).

Befejezésül álljon itt az az ige, ami ezt a gondolatot folytatja, és ami felteszi a koronát mindarra, amiről beszéltünk: *„Ez a három dolog csodálatos előttem, sőt négy dolgot nem értek: A sasnak az útját az égen, a kígyó útját a kősziklán, a hajó útját a mély tengeren és a férfi útját a leánnyal.”* Mi a közös ebben a négy útban? Miért mond el a bölcs hármát, csak azért, hogy valamit elmondjon férfi útjáról a leánnyal? Az, hogy egyik út sem titok, misztérium, fenségesség nélkül való. És ha valakit lenyűgöz, amint a sas vitorlázik az égen; ha megragad, ahogy a kígyó siklik a sziklán; ha elgondolkodtat, hogy egy ember által épített kis hajó hogyan találja meg az útját a tenger hullámai között – akkor még inkább elbűvöl, hogyan lesz férfi és nő eggyé, és hogyan járhatják együtt ezt az utat. Mert a történet vége, az utolsó szó nem más, mint titok és kegyelem. Titok, hogyan működik férfi és nő kapcsolata, és kegyelem, ha mégis működik.

Ez pedig most mindannyiunkat bizalomra hív, akár hol is találjuk magunkat ebben a történetben. Bizalomra és önátadásra. Ha készülsz és vársz egy kapcsolatra – bízz és add át magad Istennek. Ha éppen belépőfélben vagy, az elköteleződés útjára lépve: bízzál abban, aki e titkot szerzette és kézben is tartja. Ha benne élsz a titokban, ha nehéz is, bízzál és engedd át magad. Hogyan tehetnéd ezt meg? Honnan fakadhat ez a bizalom? Egyetlen forrásból, Isten szeretetének átéléséből. Annak átéléséből, megérezéséből, ízlelgetéséből, hogy Isten szeretete megnyilvánult irántunk Jézus Krisztusban. Hogy van egy olyan biztos kapcsolat, kötelék – amelyben nem te vagy az erős, a kitartó, hanem amelyben valaki egyszer és mindenkorra magához hív, magához vont, magához ölelt. Hogy azért halt meg értünk Jézus Krisztusban, és azt hirdeti az ő feltámadása, hogy ő erősen magához szorított. Az ő szeretetétől semmi el nem választhat. És ha ez a szeretet gyökeret ver a szívünkben, ha egyre valóságosabban átfórmál, egyre jobban felszabadulunk a bizalomra. A bizalomra, hogy amit mi annyiszor elrontottunk, vagy amitől annyira félünk, vagy amiről el sem hisszük, hogy egyszer eljön még – ott a mi Urunk munkálkodni fog. **ÁMEN!**